

Najszybsze omówienie WSZYSTKICH tematów polski ustny 2025 – Emil Lipski 😊

<https://www.youtube.com/@EmilLipski>

<https://www.instagram.com/emil.lipski/>

Biblia (fragmenty)

1. **Motyw cierpienia niezawinionego (Księga Hioba):** Księga Hioba przedstawia cierpienie sprawiedliwego człowieka jako próbę wiary i tajemnicę Bożej sprawiedliwości. Kontekstem może być teodycea i próby zrozumienia zła na świecie.
2. **Człowiek wobec niestałości świata (Księga Koheleta):** Kohelet ukazuje marność i przemijalność ludzkich spraw, podkreślając, że wszystko "jest marność nad marnościami". Kontekstem jest filozoficzne rozważanie sensu życia i doczesnych dążeń.
3. **Wizja końca świata (Apokalipsa św. Jana):** Apokalipsa przedstawia symboliczną wizję końca czasów, walki dobra ze złem i ostatecznego triumfu Boga. Kontekstem jest eschatologia chrześcijańska i interpretacje symbolicznych obrazów.

Jan Parandowski, Mitologia (cz. I Grecja)

4. **Poświęcenie się w imię wyższych wartości:** Mitologia grecka obfituje w przykłady bohaterów poświęcających życie lub dobra dla bogów, ojczyzny czy innych idei (np. Ifigenia). Kontekstem jest etos heroiczny i relacja między człowiekiem a boskością.
5. **Problematyka winy i kary:** Mity greckie ukazują konsekwencje hybris (pychy) i naruszenia praw bogów, prowadzące do surowych kar (np. Syzyf, Tantal). Kontekstem jest greckie rozumienie sprawiedliwości i przeznaczenia.
6. **Miłość silniejsza niż śmierć:** Historie takie jak Orfeusz i Eurydyka czy Eros i Psyche eksplorują moc miłości zdolnej do przekraczania granic życia i śmierci. Kontekstem jest uniwersalny motyw miłości i jej potęgi.

Homer, Iliada (fragmenty)

7. **Heroizm jako postawa człowieka w zmaganiu się z losem:** "Iliada" przedstawia bohaterów (np. Achillesa, Hektora) dążących do sławy i honoru w obliczu wojny i nieuchronnej śmierci. Kontekstem jest etos wojownika i greckie ideały męstwa.

Sofokles, Antygona

8. **Konflikt racji moralnych:** Antygona staje przed wyborem między prawem boskim a prawem ludzkim (kreona), co prowadzi do tragicznego konfliktu. Kontekstem jest filozofia prawa i etyka.
9. **Człowiek wobec przeznaczenia:** Los Edypa i jego potomstwa w "Antygonie" ukazuje, jak człowiek próbuje walczyć z nieuchronnym fatum. Kontekstem jest greckie pojęcie tragizmu i siły przeznaczenia.

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)

10. **Motyw tańca śmierci (danse macabre):** Utwór przedstawia Śmierć jako wszechobecną i nieuniknioną, zrównującą wszystkich ludzi bez względu na status społeczny. Kontekstem jest średniowieczna mentalność i lęk przed śmiercią.

Pieśń o Rolandzie (fragmenty)

11. **Średniowieczny etos rycerski:** "Pieśń o Rolandzie" idealizuje rycerza jako wiernego wasala, odważnego wojownika i obrońcę chrześcijaństwa. Kontekstem jest kultura rycerska i ideały epoki.

William Szekspir, Makbet

12. **Moralna odpowiedzialność za czyny:** Makbet ponosi konsekwencje swoich zbrodni, które prowadzą go do szaleństwa i upadku. Kontekstem jest tragedia szekspirowska i problematyka grzechu i kary.
13. **Czy człowiek decyduje o własnym losie?:** W "Makbecie" przepowiednie czarownic podsycają ambicję bohatera, ale to jego własne decyzje prowadzą do tragedii, co komplikuje kwestię wolnej woli i przeznaczenia. Kontekstem jest filozoficzne rozważanie determinizmu i wolności.
14. **Jaki wpływ na człowieka ma sprawowanie przez niego władzy?:** Władza deprawuje Makbeta, prowadząc go do tyranii i okrucieństwa. Kontekstem jest psychologia władzy i jej potencjalne nadużycia.

Molier, Skąpiec

15. **Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym?:** Harpagon, tytułowy skąpiec, jest nieszczęśliwy pomimo bogactwa, co sugeruje, że pieniądze same w sobie nie dają szczęścia. Kontekstem jest satyra społeczna i moralna ocena chciwości.
16. **Przyczyny nieporozumień między rodzicami a dziećmi:** "Skąpiec" ukazuje konflikty wynikające z chciwości ojca, który przedkłada majątek nad szczęście swoich dzieci. Kontekstem są relacje rodzinne i wpływ pieniędzy na nie.

Ignacy Krasicki, wybrana satyra

17. **Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry:** Satyry Krasickiego (np. "Pijaństwo", "Świat zepsuty") wyśmiewają różne przywary społeczne i ludzkie słabości. Kontekstem jest oświeceniowa krytyka społeczeństwa.

Adam Mickiewicz, Romantyczność oraz wybrane ballady

18. **Świat ducha a świat rozumu ("Romantyczność"):** Ballada stawia w opozycji racjonalne poznanie świata z intuicją i wiarą w istnienie zjawisk nadprzyrodzonych. Kontekstem jest polemika romantyków z oświeceniowym racjonalizmem.
19. **Jakie znaczenie dla człowieka ma przyroda (ballady):** Ballady Mickiewicza często ukazują naturę jako siłę tajemniczą, potężną i nierozzerwalnie związaną z ludzkim losem (np. "Świtezianka", "To lubię"). Kontekstem jest romantyczne pojmowanie natury.

Adam Mickiewicz, Dziady część III

20. **Losy młodzieży polskiej pod zaborami:** Scena więzienna w "Dziadach" cz. III przedstawia cierpienie i prześladowania młodych patriotów. Kontekstem jest historia Polski pod zaborami i martyrologia narodu.

21. **Mesjanizm jako romantyczna idea poświęcenia:** Postać Konrada w Wielkiej Improwizacji wyraża ideę Polski jako "Chrystusa narodów", cierpiącego za zbawienie innych. Kontekstem jest polski romantyzm i mesjanistyczne koncepcje.
22. **Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy:** "Dziady" cz. III ukazują różne reakcje Polaków na represje, od bierności po aktywny opór. Kontekstem jest analiza postaw społecznych w sytuacji zniewolenia.
23. **Różne postawy człowieka wobec Boga:** W utworze pojawiają się różne formy relacji z Bogiem, od bluźnierstwa Konrada po pokorną modlitwę. Kontekstem jest romantyczne pojmowanie religijności i buntu.
24. **Jakie prawdy o człowieku ujawniają jego sny albo widzenia?:** Widzenia Ewy i księdza Piotra mają charakter profetyczny i ukazują głębsze prawdy o losie narodu i jednostki. Kontekstem jest romantyczna wiara w intuicję i sny jako źródło poznania.
25. **W jakim celu twórca nawiązuje do motywów biblijnych?:** Mickiewicz wykorzystuje motywy biblijne (np. męka Chrystusa) do przedstawienia cierpienia narodu polskiego i nadania mu mesjanistycznego znaczenia. Kontekstem jest romantyczna interpretacja historii i literatury.

Bolesław Prus, Lalka

26. **Miłość – siła destrukcyjna czy motywująca do działania?:** Dla Wokulskiego miłość do Izabeli staje się siłą destrukcyjną, prowadzącą go do obsesji i ostatecznej rezygnacji. Kontekstem jest analiza psychologiczna bohatera i romantyczne idealizowanie uczuć.
27. **Różne oblicza przyjaźni:** "Lalka" przedstawia różne rodzaje przyjaźni, od lojalnej relacji Wokulskiego z Rzekim po bardziej powierzchowne znajomości. Kontekstem jest realistyczne ukazanie relacji międzyludzkich.
28. **Praca jako pasja człowieka:** Dla Wokulskiego praca naukowa i działalność handlowa są formą realizacji jego ambicji i pasji. Kontekstem jest pozytywistyczne przekonanie o roli pracy w rozwoju społeczeństwa.
29. **Jaką rolę w relacjach międzyludzkich odgrywają majątek i pochodzenie?:** "Lalka" ukazuje, jak bariery społeczne i różnice majątkowe wpływają na relacje między bohaterami (np. Wokulski i arystokracja). Kontekstem jest realistyczny obraz społeczeństwa polskiego w XIX wieku.
30. **Konfrontacja marzeń z rzeczywistością:** Wokulski idealizuje Izabelę i miłość, co prowadzi do bolesnego zderzenia z rzeczywistością. Kontekstem jest romantyczne rozzarowanie i pozytywistyczny realizm.
31. **Jakie cechy charakteru ułatwiają człowiekowi osiągnięcie celu?:** Wokulskiemu w osiągnięciu sukcesu pomagają inteligencja, pracowitość i przedsiębiorczość, ale jego idealizm i emocjonalność stają się przeszkodą w życiu osobistym. Kontekstem jest analiza cech charakteru w kontekście społecznych realiów.
32. **Miasto – przestrzeń przyjazna czy wroga człowiekowi?:** Warszawa w "Lalce" jest przedstawiona jako przestrzeń zróżnicowana, oferująca możliwości rozwoju, ale też pełna biedy, nierówności i obojętności. Kontekstem jest realistyczny opis miasta jako organizmu społecznego.

Henryk Sienkiewicz, Potop (fragmenty)

33. **Postawy odwagi i tchórzostwa:** "Potop" przedstawia różne postawy Polaków wobec szwedzkiego najazdu, od heroicznej walki Kmicica po zdradę i ucieczkę. Kontekstem jest powieść historyczna i patriotyczne przesłanie.

Fiodor Dostojewski, Zbrodnia i kara

34. **Walka człowieka ze swoimi słabościami:** Raskolnikow zmagają się z własną pychą, poczuciem wyższości i moralnymi konsekwencjami zbrodni. Kontekstem jest powieść psychologiczna i analiza wewnętrznych konfliktów.
35. **Motyw winy i kary:** "Zbrodnia i kara" bada psychologiczne i społeczne konsekwencje morderstwa, ukazując wewnętrzną walkę Raskolnikowa i proces jego odkupienia. Kontekstem jest filozofia moralności i sprawiedliwości.
36. **Ile człowiek jest gotów poświęcić dla innych?:** Sonia Marmieladowa poświęca się dla swojej rodziny, co kontrastuje z egoizmem Raskolnikowa. Kontekstem jest motyw ofiary i altruizmu.
37. **Co może determinować ludzkie postępowanie?:** W "Zbrodni i karze" na postępowanie bohaterów wpływają zarówno idee (nadczołowieka), jak i warunki społeczne i psychologiczne. Kontekstem jest filozofia determinizmu i wolnej woli.

Stanisław Wyspiański, Wesele

38. **Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych?:** "Wesele" ukazuje przepaść kulturową i brak autentycznej komunikacji między inteligencją a chłopstwem. Kontekstem jest analiza polskiego społeczeństwa na przełomie XIX i XX wieku.
39. **Rola chłopów i inteligencji w sprawie niepodległościowej:** Dramat Wyspiańskiego krytycznie ocenia bierność i iluzje obu grup w kontekście walki o niepodległość. Kontekstem jest polski ruch narodowy i inteligentne mity o wsi.
40. **Sen o Polsce czy sąd nad Polską?:** "Wesele" poprzez symboliczne sceny i postacie ukazuje marzenia o zjednoczeniu narodu, ale jednocześnie demaskuje jego wady i niemoc. Kontekstem jest diagnoza polskiej kondycji narodowej.
41. **Symboliczne znaczenie widm i zjaw:** Widma pojawiające się w "Weselu" uosabiają tęsknoty, lęki i historyczne traumy Polaków. Kontekstem jest symbolizm dramatyczny i interpretacja narodowych mitów.
42. **Motyw tańca:** Taniec chochoły pod koniec dramatu symbolizuje marazm, niemoc i uśpienie narodu. Kontekstem jest symbolika ruchu i bezruchu w literaturze.

Władysław Stanisław Reymont, Chłopi (fragmenty)

43. **Obyczaj i tradycja w życiu społeczeństwa:** "Chłopi" szczegółowo opisują rytm życia wiejskiego, wyznaczony przez tradycje, obyczaje i cykl natury. Kontekstem jest powieść realistyczna i etnograficzny obraz wsi polskiej.

Stefan Żeromski, Przedwiośnie

44. **Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu?:** Tytuł "Przedwiośnie" symbolizuje nadzieję na nową Polskę po odzyskaniu niepodległości, ale także niepewność i brak konkretnej wizji przyszłości. Kontekstem jest epoka literacka i historyczny moment przełomu.
45. **Wojna i rewolucja jako źródła doświadczeń człowieka:** Cezary Baryka doświadcza okrucieństw wojny i rewolucji, co kształtuje jego światopogląd. Kontekstem jest historia XX wieku i jej wpływ na jednostkę.
46. **Różne wizje odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości:** "Przedwiośnie" przedstawia różne koncepcje przyszłości Polski (Szymon Gajowiec, Hipolit Wielosławski, komuniści). Kontekstem jest debata polityczna i społeczna w okresie międzywojennym.
47. **Młodość jako czas kształtowania własnej tożsamości:** Losy Cezarego Baryki ukazują proces poszukiwania własnego miejsca i ideologii w młodym wieku. Kontekstem jest powieść o dorastaniu (Bildungsroman) i problem tożsamości.

Witold Gombrowicz, Ferdynand (fragmenty)

48. **Groteskowy obraz świata:** "Ferdynand" przedstawia rzeczywistość jako absurdalną i zdeformowaną, pełną sztuczności i narzucanych form. Kontekstem jest modernizm i dekonstrukcja tradycyjnych form powieściowych.
49. **Człowiek wobec presji otoczenia:** Bohaterowie "Ferdynanda" są nieustannie poddawani presji społeczeństwa, które próbuje ich "upupić" i wtłoczyć w określone role. Kontekstem jest filozofia egzystencjalna i krytyka konformizmu.

Tadeusz Borowski, Proszę państwa do gazu

50. **"Człowiek zlagrowany" jako ofiara zbrodniczego systemu:** Opowiadania Borowskiego ukazują dehumanizację więźniów obozów koncentracyjnych i ich moralne przystosowanie do nieludzkich warunków. Kontekstem jest literatura Holocaustu i problematyka granic człowieczeństwa.

Gustaw Herling-Grudziński, "Inny świat" (fragmenty)

51. **Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu?:** Tytuł "Inny świat" odnosi się do nieludzkiej rzeczywistości sowieckich łagrów, która stanowi antytezę normalnego życia. Kontekstem jest literatura łagrowa i świadectwo totalitaryzmu.
52. **Konsekwencje zniewolenia człowieka:** "Inny świat" ukazuje fizyczne i psychiczne wyniszczenie więźniów łagrów, utratę godności i człowieczeństwa. Kontekstem jest literatura totalitarna i analiza skutków opresji.

Hanna Krall, Zdążyć przed Panem Bogiem

53. **Czy możliwe jest zachowanie godności w skrajnych sytuacjach?:** Relacja Marka Edelmana ukazuje heroizm i determinację w walce o życie i godność w getcie warszawskim. Kontekstem jest literatura Holocaustu i etyka oporu.
54. **Zagłada z perspektywy świadka i uczestnika wydarzeń w getcie:** Książka przedstawia osobiste doświadczenia Edelmana, jednego z przywódców powstania w getcie, oferując unikalną perspektywę na Holocaust. Kontekstem jest literatura faktu i świadectwo historyczne.

Albert Camus, Dżuma

55. **Co skłania człowieka do poświęceń?:** "Dżuma" ukazuje różne motywacje bohaterów, którzy angażują się w walkę z epidemią, od poczucia obowiązku po solidarność i humanitaryzm. Kontekstem jest filozofia egzystencjalna i etyka odpowiedzialności.
56. **Człowiek wobec cierpienia i śmierci:** Powieść przedstawia różne reakcje ludzi na doświadczenie epidemii, od lęku i rozpacz po heroizm i bunt przeciwko absurdowi. Kontekstem jest filozofia egzystencjalna i problematyka śmierci.
57. **Czy możliwa jest przyjaźń w sytuacjach skrajnych?:** "Dżuma" ukazuje rodzące się i umacniające się więzi przyjaźni między bohaterami w obliczu wspólnego zagrożenia. Kontekstem jest psychologia zachowań w sytuacjach kryzysowych i wartość relacji międzyludzkich.

George Orwell, Rok 1984

58. **Relacje międzyludzkie w rzeczywistości państwa totalitarnego:** "Rok 1984" przedstawia zdeformowane relacje oparte na strachu, donosach i manipulacji, gdzie autentyczna bliskość jest niemożliwa. Kontekstem jest antyutopia i krytyka systemów totalitarnych.
59. **Jak zachować wolność w państwie totalitarnym?:** Powieść ukazuje trudność i niemal niemożliwość zachowania wolności myśli i działania w systemie totalitarnym, gdzie wszelka niezależność jest tłumiona. Kontekstem jest filozofia wolności i oporu.
60. **Znaczenie propagandy w państwie totalitarnym:** "Rok 1984" demonstruje, jak wszechobecna propaganda i manipulacja językiem kontrolują społeczeństwo i narzucają mu określoną wizję rzeczywistości. Kontekstem jest analiza mechanizmów władzy totalitarnej.
61. **Nowomowa jako sposób na ograniczenie wolności człowieka:** Orwell przedstawia Nowomowę jako język, który ma ograniczyć myślenie i uniemożliwić wyrażanie niekonwencjonalnych idei. Kontekstem jest lingwistyka i związek języka z myśleniem.

Sławomir Mrozek, Tango

62. **Bunt przeciwko porządkowi społecznemu:** Artur buntuje się przeciwko anarchii panującej w jego domu, próbując przywrócić tradycyjne wartości i porządek. Kontekstem jest dramat groteskowy i analiza społecznych przemian.
63. **Problem upadku wartości:** "Tango" ukazuje rozpad tradycyjnych norm i wartości w nowoczesnym świecie. Kontekstem jest dramat współczesny i krytyka relatywizmu moralnego.
64. **Normy społeczne – ograniczają człowieka czy porządkują życie?:** Sztuka Mrożka stawia pytanie o rolę norm społecznych, ukazując zarówno ich ograniczający, jak i potencjalnie porządkujący charakter. Kontekstem jest socjologia i filozofia społeczna.

Marek Nowakowski, Górą "Edek"

65. **W jakim celu autor nawiązuje w swoim tekście do innego tekstu?:** Nowakowski w opowiadaniu "Górą Edek" nawiązuje do postaci Edka z dramatu "Tango" Sławomira Mrożka, aby pokazać triumf prymitywizmu i siły nad kulturą i wartościami moralnymi. Edek z "Tanga" symbolizuje bezwzględność i prostactwo, które przejmą kontrolę nad światem, i to jest to, co Nowakowski chce zilustrować w swoim opowiadaniu.

Andrzej Stasiuk, Miejsce

66. **Jaką wartość dla człowieka ma pamięć o przeszłości?:** "Miejsce" eksploruje znaczenie pamięci indywidualnej i zbiorowej dla tożsamości człowieka i jego związku z miejscem. Kontekstem jest proza współczesna i problematyka pamięci i tożsamości.

Olga Tokarczuk, Profesor Andrews w Warszawie

67. **Stan wojenny z perspektywy obcokrajowca:** Opowiadanie przedstawia obraz stanu wojennego w Polsce oczami profesora z zewnątrz, ukazując absurdalność i represyjność systemu. Kontekstem jest literatura stanu wojennego i perspektywa obcego.

Ryszard Kapuściński, Podróże z Herodotem (fragmenty)

68. **Czym dla człowieka może być podróżowanie?:** "Podróże z Herodotem" ukazują podróż jako formę poznania świata, historii i samego siebie, a także jako metaforę ludzkiego doświadczenia. Kontekstem jest esej podróżniczy i refleksja nad sensem podróżowania.

Matura 2025. Obowiązująca lista pytań jawnych

Pytania jawne na ustnym egzaminie z języka polskiego dotyczą listy obowiązkowych na egzaminie lektur. Oto obowiązujące zagadnienia:

Biblia (fragmenty)

1. Motyw cierpienia niezawinionego. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Księgi Hioba. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
2. Człowiek wobec niestałości świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Księgi Koheleta. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
3. Wizja końca świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Apokalipsy św. Jana. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Jan Parandowski, Mitologia (cz. I Grecja)

4. Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
5. Problematyka winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
6. Miłość silniejsza niż śmierć. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Homer, Iliada (fragmenty)

7. Heroizm jako postawa człowieka w zmaganiu się z losem. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów "Iliady" Homera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst

Sofokles, Antygona